Lapsen oikeudet toteutuvat arjessa – mutta miten?

Työpaja lasten kanssa ja lasten puolesta toimiville.

unicef

Lapsen oikeudet toteutuvat arjessa

Ohjaajien syyspäivä, 24.11.2018

- YK:n lapsen oikeuksien sopimus ja UNICEFin Lapsiystävällinen kunta (kouluttaja 20 min)
- Oman työn lapsenoikeusnäkökulmainen kehittäminen (ryhmissä, 20+20 min)
- Ryhmäkeskustelujen purku (ryhmät, 25 min)
- Yhteenveto, huomioita ja mitä seuraavaksi (kouluttaja, 5 min)

Tausta: Lapsiystävällinen kunta -malli

UNICEF ja Jyväskylän kaupunki yhteistyössä

- UNICEFin mallissa kehitetään koko kuntaa: päätöksenteon valmistelua, hallintoa sekä lasten ja perheiden palveluita ja tukea.
- Kehittäjiä ovat luottamushenkilöt, valmistelevat viranhaltijat ja lasten ja perheiden parissa toimivat – sekä lapset ja nuoret itse.
- Jyväskylän kaupunki sai UNICEFilta ensimmäisen Lapsiystävällinen kunta -tunnustuksen keväällä 2018.
- UNICEFin tunnustus ei ole palkinto valmiista työstä vaan kiitos joka velvoittaa jatkamaan.

- …ja siksikin olemme tänään täällä!
- http://www.unicef.fi/lapsiystavallinen-kunta

unicef
Lapsiystävällinen kunta

YK:n yleissopimus lapsen oikeuksista

Yhteinen käsitys lapsen hyvästä elämästä

- Voimaan 1989, Suomi ratifioi 1991
- Koskee kaikkia alle 18-vuotiaita
- Juridisesti velvoittava

- Lue lisää YK:n lapsen oikeuksien sopimuksesta.
- Lue YK:n lapsen oikeuksien komitean suositukset Suomelle.

YK:n yleissopimus lapsen oikeuksista

Neljä yleisperiaatetta

- Syrjimättömyys
- Lapsen edun ensisijainen harkinta
- Oikeus elämään ja kehittymiseen
- Lapsen näkemyksen kunnioittaminen

Millainen on lapsiystävällinen kunta?

Lapsiystävällisessä kunnassa…

- Lapsia **kohdellaan tasa-arvoisesti** kunnan asukkaina. Heidät otetaan mukaan palveluiden suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen. Jokaiselle lapselle turvataan **yhdenvertaiset mahdollisuudet osallistua**.

- Lapsi- ja nuorisopolitiikan ohjenuorana on YK:n lapsen oikeuksien sopimus. **Kunnan päätöksenteossa hyödynnetään lasten ja nuorten tietämystä omasta arjestaan ja arvioidaan päätösten lapsivaikutuksia**. Lapsen oikeus riittävään osuuteen yhteiskunnan voimavaroista näkyy kunnan talousarviossa.

- Sekä lapsille että aikuisille **tiedotetaan** lapsen oikeuksista. Lapsia ja nuoria **rohkaistaan toimimaan** kansalaisyhteiskunnassa ja he **kokevat olevansa lähiyhteisönsä arvokkaita jäseniä**.

Lapsiystävällinen kunta -malli

Mallin tavoitteet: 10 rakennuspalikkaa

1. Lapsen oikeudet tunnetaan.
2. Kaikki oikeudet toteutuvat jokaisen lapsen kohdalla.
3. Lapsilla on mahdollisuus osallistua heille tarkoitettujen palveluiden suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen.
4. Lapset voivat vaikuttaa julkisen tilan suunnitteluun ja kehittämiseen.
5. Lapsilla on mahdollisuus vaikuttaa heille itselleen tärkeisiin asioihin.
6. Lapset voivat osallistua kansalaistoimintaan.
7. Lapsilla on ystäviä ja turvallisia aikuisia.
8. Lapsia ja lapsuutta arvostetaan.
9. Lapsia koskevia asioita tarkastellaan koordinoidusti kokonaisuutena niin, että lapsia koskevassa päätöksenteossa ja toiminnoissa harkitaan ensisijaisesti lapsen etu
10. Lapsia koskevaa tietoa hyödynnetään monipuolisesti päätöksenteossa.

Mallin toteutus Jyväskylän kaupungissa

Jyväskylässä toiminnan koordinointia hahmotellaan tulevaisuudessa hyvinvointiryhmälle

Kuntalaki (2015/410) määrittelee kuntalaisten hyvinvoinnista ja terveydestä huolehtimisen keskeiseksi kunnan perustehtäväksi.

Hallinnonalat ylittävää operatiivista johtamista, asioiden valmistelua ja toimeenpanoa varten kunnat nimeävät eri toimialojen johtohenkilöistä koostuvan hyvinvointityöryhmän, jonka puheenjohtaja on kunnan johtoryhmän jäsen. Puheenjohtajana Jyväskylässä toimii Ari Karimäki

Mitä Jyväskylän toimintasuunnitelmassa on painotettu:

- Tiedotus ja koulutus lapsen oikeuksista
- Lapsivaikutusten arviointi ja lapsibudjetointiin mukaan lähtemisen tarkastelu
- Lasten ja nuorten osallisuus ja yhdenvertaisuus
- Monialainen yhteistyö

Lapsen oikeudet oman työn arjessa

Ryhmissä pohdittavaksi [1] – 20min

- Kuinka hyvin lapsen oikeudet tunnetaan työyhteisössäsi?
- Miten työyhteisösi edistää lasten yhdenvertaisuutta? Entä miten syrjintään puututaan? Millaisia haavoittuvassa asemassa olevia lapsiryhmiä tunnistatte?
- Millaisia osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia lapsilla on toiminnassanne?
- Miten tuette ja vahvistatte lasten ystävyyssuhteiden kehittymistä? Entä miten tuette ja vahvistatte lapselle tärkeitä aikuissuhteita?
- Miten arvioitte toimintanne tai päätöstenne vaikutuksia lapsiin?
- Millaista lapsia koskevaa tietoa käytätte toimintanne suunnittelun ja päätöksenteon pohjana?

Lapsen oikeudet oman työn arjessa

Ryhmissä pohdittavaksi [2] – 20min

- Lapsen oikeudet
  - Mikä kaikki teillä jo toimii hyvin? Miten näitä asioita voidaan vahvistaa tai laajentaa?
  - Missä on kehitettävää? Miten ongelmat voidaan ratkaista?

- Kehittämistyö
  - Millaisia kehittämistyön rakenteita teillä on (vuosisuunnittelu, koulutukset, kehittämispäivät jne.)? Miten nämä teemat voitaisiin nivoa niihin?
  - Mikä olemassa olevissa työtavoissa on hyvää ja toimivaa? Entä miten niitä pitäisi kehittää?

Lapsen oikeudet oman työn arjessa

Purku

- Havaintoja ja hyviä käytäntöjä lapsen oikeuksien edistämisestä työyhteisössä
- Havaintoja sekä ideoita kehittämistyölle lapsen oikeuksien vielä paremman toteutumisen edistämiseksi

Mitä tapahtuu seuraavaksi?

- Materiaali kootaan ja se liitetään osaksi koulutusmateriaalia, joka jaetaan koulutuksen jälkeen
- Mahdolliset koulutustarpeen vielä palveluohjaus- ja kehittämisyksikön kehittämistiimiin tarkasteltavaksi sekä tiedoksi lapsiystävällinen kunta -kehittämisryhmään

Vinkkejä ja linkkejä

- Lapsen oikeuksien sopimus
- Lapsen oikeuksien seuranta, linkki Suomen saamiin suosituksiin
- Lapsiystävällinen kunta -materiaalipankki
- Ohjeita ja näkökulmia lapsivaikutusten arviointiin
- Lapsivaikutusten arviointi – hyvistä aikeista toiminnaksi
- Muistiinpanoja demokratiaoppitunnista
- Avoimen hallinnon tietokortit
- Opetussuunnitelman toimintakulttuurin kehittämisen osio
- Vaikutusten ennakkoarviointi Jyväskylän kaupungin sivuilla

Lisätietoja lapsen oikeuksista ja
Lapsiystävällinen kunta -mallista:

Jyväskylän kaupunki
Tanja Räty
suunnittelija, sivistyksen toimiala
Puh. 014 266 4241
tanja.raty@jkl.fi

Suomen UNICEF
Sanna Koskinen
Kotimaan vaikuttamistyön asiantuntija, Lapsiystävällinen kunta -malli
puh. 050 5762293
sanna.koskinen@unicef.fi

© Suomen UNICEF ry
6/2016